

Foretræde for Folketingets Indfødsretsudvalg

vedr. dispensation for sprogkravet for torturofre i forbindelse med meddelelse af dansk indfødsret

v/ Rehabiliterings- og Forskningscentret for Torturofre (RCT)
3. november 2005

RCT takker for foretrædet, som vi har bedt om i vores egenskab af at være et videnscenter med over 20 års erfaring med rehabilitering af traumatiserede torturofre og forskning i følgerne af tortur.

Vi ønsker *for det første* at redegøre for den videnskabelige baggrund for, at visse svært traumatiserede torturofre aldrig vil kunne lære et fremmedsprog pga. følgerne efter torturen. *For det andet* vil vi gerne gøre udvalget opmærksom på, hvilken betydning det har for det enkelte torturoffer, om vedkommende meddeles dansk indfødsret eller ej af sit "nye hjemland".

Ifølge retningslinierne om meddelelse af dansk indfødsret er det som udgangspunkt en betingelse, at ansøgeren kan dokumentere dansk kundskaber via en bestået, anerkendt prøve. Retningslinierne tager dog samtidig højde for, at visse mennesker *ikke* vil kunne lære tilstrækkeligt dansk til at opfylde sprogkravet. For torturofre, som pga. følgerne af tortur ikke vil kunne lære tilstrækkeligt dansk er der derfor mulighed for at dispensere for danskkravet, hvis der foreligger dokumentation i form af en erklæring fra en speciallæge og en psykolog eller et torturcenter (§ 25).

RCT og mange af de øvrige danske centre for torturofre har imidlertid i de seneste måneder konstateret, at indfødsretsudvalget har strammet sin praksis og nu kun sjældent giver dispensation for sprogkravet til torturofre, der søger om dansk indfødsret. Begrundelsen for den stramme praksis kender vi dog ikke. Og den adskiller sig også fra praksis i de øvrige Nordiske lande, hvor hverken Sverige eller Norge stiller krav om sprogkundskaber for at få enten svensk eller norsk indfødsret. Vi er meget kede af den nye danske praksis, som, vi mener, er problematisk ud fra et menneskeretligt perspektiv.

Baggrunden for, at regeringen har givet mulighed for at dispensere for danskkravet er netop den rigtige og væsentlige iagttagelse, at visse mennesker *aldrig* vil kunne lære et fremmedsprog. Ikke pga. manglende *vilje*, men pga. manglende *evne*. Det er tilfældet for et mindretal af de svært traumatiserede torturofre, som har fået stillet diagnosen "Post traumatisk stresssyndrom" (PTSD).

PTSD er en psykiatrisk lidelse, som kan opstå efter, at en person har oplevet livstruende begivenheder, såsom væbnet konflikt eller tortur. Det, som er kendetegnende ved PTSD, er, at offeret genoplever den traumatiske begivenhed igen og igen i form af flashbacks og gentagne mareridt. Offeret vil typisk forsøge at undgå påvirkninger, der bringer mindet tilbage om torturen, fordi det er for smertefuldt at genopleve torturen. Torturofre med PTSD har som regel en lang række psykiske

symptomer, såsom hukommelsestab, koncentrationsbesvær og indlæringsvanskeligheder. Hertil kommer angst, depression og følelsesmæssig tilbagetrækning.

Årtiers psykiatrisk og psykologisk forskning har vist, at visse svært traumatiserede torturofre med diagnosen PTSD aldrig vil kunne komme til at fungere "normalt" igen, hverken socialt, familiemæssigt, på arbejdsmarkedet eller på skolebænken. Mens *flø tallet* af torturofrene med tiden vil kunne tilegne sig et fremmedsprog og andre fagkundskaber, så gælder det altså for et *mindretal* af de svært traumatiserede torturofre med kroniske psykiske lidelser, at deres helbredstilstand er så forringet, at de aldrig vil kunne komme til at lære et fremmedsprog.

For at anskueliggøre det antal, der er tale om i praksis, kan vi oplyse, at RCT – som vel at mærke kun modtager de hårdest ramte og sværest traumatiserede torturofre – siden marts 2005 har indgivet 2 ansøgninger om dispensation ud af vores klientpopulation, som i alt er på ca. 60 torturofre. Det er med andre ord kun en forsvindende lille del af de hårdest ramte torturofre, som efter vores vurdering ikke vil kunne lære dansk – selv ikke efter mange års undervisning. Og det er kun denne lille gruppe af kronisk syge mennesker, som, RCT mener, bør gives dispensation fra danskkravet.

Det næste spørgsmål er, hvilken betydning det har for det enkelte torturoffer at få meddelt dansk indfødsret. Vores erfaring fra rehabiliteringen af torturofre har vist, at tildeling af dansk indfødsret har kolossal stor betydning for det enkelte torturoffer og dets familie. Pga. forråelsen og torturen i hjemlandet mister ofrene tilknytningen til hjemlandet og følelsen af at være eksempelvis enten iraner eller iraker. Samtidig vil det dog ofte være sådan, at de i "det nye land" Danmark ikke betragtes som "rigtige danske borgere". De befinder sig med andre ord i et identitetsmæssigt tomrum. For disse svært traumatiserede mennesker, som lever med kroniske ar på krop og sjæl, betragtes meddelelse af indfødsret som "et blå stempel" - en anerkendelse af, at de ikke er 2. rangsmennesker, men borgere på lige fod med andre danskere. Hertil kommer, at det har en befordrende virkning på rehabiliteringsprocessen, fordi de genvinder deres værdighed og livsmod, og dette bevirker i sidste ende også, at integrationsprocessen bliver fremmet.

Vi vil derfor gerne anmode indfødsretsudvalget om, at det tager sin praksis op til overvejelse, og at udvalget fremover holder døren åben for, at visse svært traumatiserede torturofre – som aldrig vil kunne lære dansk pga. hukommelsestab, koncentrationsbesvær og indlæringsvanskeligheder som følge af torturen – alligevel kan få tildelt dansk indfødsret ved dispensation for danskkravet.

Det afgørende for, om disse svært traumatiserede torturofre meddeles dansk indfødsret, må være, om vedkommende har *viljen* til at blive dansk, herunder at vedkommende har gjort en indsats for at blive integreret. Dette ville være i overensstemmelse med princippet om ligebehandling, hvis formål netop er at sikre *reel* – og ikke kun formel – ligebehandling. I modsat fald vil der reelt være tale om, at torturofre stilles ringere end andre borgere, alene fordi de har været udsat for alvorlige overgreb og tortur, og det har jo ikke været Folketingets hensigt med indfødsretslovgivningen.

Mange tak!